

Становище

от проф. д-р Рая Мадгерова

за дисертационен труд за присъждане на образователно-научна степен „доктор“
по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“,
докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“ на тема:
„Иновации и конкурентоспособност в индустриалния сектор“,
разработен от докторант в редовна форма на обучение
Виктория Павлова Калайджиева

*Становището е изготвено съгласно заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит
Рилски“ № 1681/05.06.2015 г.*

I. Обща оценка на кандидата

Виктория Калайджиева е докторант в редовна форма на обучение по докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“ в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ в Стопанския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“- Благоевград. От представения дисертационен труд е видно, че докторантката притежава необходимите изследователски качества и добре познава разглежданата от нея проблематика. За постигането на научните и приложни резултати съществено значение има и фактът, че тя от летния семестър на учебната 2014/2015 г. е асистент в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ и една от възложените ѝ учебни дисциплини е „Мениджмънт на иновациите“.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е по актуален и особено значим за икономическата практика проблем, свързан с иновациите и конкурентоспособността в глобализиращата се икономика в условията на непрекъснато изостряща се конкуренция. В структурно отношение той е логически издържан - включва увод, изложение в три глави, заключение и литературни източници в обем от 244 стандартни текстови страници. В текста са включени 30 таблици и 49 фигури. Към дисертационния труд има 11 приложения в обем от 52 страници, които съдържат 94 таблици, с което общият му обем е 302 страници.

За разработването на дисертацията и постигането на нейните цел и задачи е проучена, систематизирана и анализирана голям обем информация, съдържаща се в 187 литературни източника, които са ползвани коректно. Литературните източници включват трудове на български и чуждестранни автори, както и аналитични материали, стратегически документи и др. Използвани са и публикации на Националния статистически институт на България, съдържащи информация за наблюдаваните процеси, както и резултати от проведено от автора собствено анкетно проучване.

Правилно са определени обектът, предметът, основната научна теза и целта и са формулирани 4 изследователски задачи, насочващи вниманието към основните теоретични и практически проблеми на иновациите и конкурентоспособността на предприятията от индустриалния сектор.

Изследването е методически издържано. За изучаването на проблема са приложени подходящи методи. Изследването е отграничено времево и пространствено, с конкретно определен обхват и включва достатъчно дълъг период от време, позволяващ да се проследи изменението в иновационната активност на предприятията от индустриалния сектор в България.

Като цяло дисертационният труд се отличава с логическа последователност, задълбоченост и изучаване на проблемите в тяхната взаимна връзка и зависимост.

III. Оценка на научните и практическите резултати и приноси

Научни и практически постижения:

1. На основата на проучените литературни източници е направена характеристика на индустриалния сектор в теоретичен аспект и на неговото място и роля в икономическата система на обществото. Изведени са основни проблеми, свързани със същността и особеностите на този сектор, съществуващите в научната литература класификации и е направена собствена систематизация на видовете индустрия.

2. Разгледани са основните особености на предприятията от индустриалния сектор, като особено внимание се отделя на две от тях: първо, предприятието като сложна система, непрекъснато взаимодействаща си с околната среда, което способства за осигуряването на динамичност и адаптивност към промените в средата, включително и на базата на прилагането на иновации и второ, предприятието като конгломерат от правни, икономически, технически, производствени, социални, управленски и други аспекти, също способстващи за реализирането на иновационната му роля.

3. Съществен аспект от разработката е анализът на теоретичните постановки за иновациите и иновационната дейност на предприятията. Проученият значителен обем литературни източници е предоставил възможност да се направят задълбочен литературен обзор и съответни изводи. Прегледът на научните виждания по въпроса включва теоретичните постановки на класиците на икономическата теория и съвременните разбирания на чуждестранни и български учени.

4. Важен аспект от дисертационното изследване е проблемът за иновациите и иновационната дейност в индустриалния сектор в България в контекста на европейската иновационна политика. За целта са проучени и анализирани редица стратегически и аналитични документи на ЕС и българската държава.

5. Разгледан е в теоретичен план и въпроса за конкурентоспособността на индустриалния сектор, като са обобщени и систематизирани становищата на различни автори. В резултат са изведени основните теоретични постановки за конкурентоспособността и конкурентните предимства на макро- и микроравнище. Важен момент от изследването е, че повишаването на конкурентоспособността се определя като един от основните ефекти от иновационната дейност на предприятията от индустриалния сектор. На основата на критичния анализ са направени основни изводи за конкурентоспособността.

6. Представени и анализирани са факторите за повишаване на конкурентоспособността на предприятията и техните класификации в научната литература. Докторантката правилно причислява към вътрешните фактори организационно-управленските, поради тяхната роля за вземането на стратегически

решения и обединяващият им характер по отношение на останалите фактори, а към външните - държавната политика за насърчаване на иновационния процес в индустриалния сектор за постигането на висока конкурентоспособност.

7. Специално внимание заслужава теоретическата обосновка на взаимовръзката между иновациите и конкурентоспособността на предприятията от индустриалния сектор и основаването ѝ върху постановките на класиците на икономическата теория за значението на новостите в производството за осигуряването на по-добри пазарни позиции на предприятията. Необходимо е да се отчете, че този въпрос е недостатъчно разработен в научната литература, въпреки че иновациите се представят като едно от условията за нарастване на конкурентоспособността, както в теоретичен аспект в научната литература, така и в практически аспект в стратегическите документи на европейско и национално равнище.

8. Висока оценка може да се даде на задълбочените анализи на състоянието на индустриалния сектор в България, на иновационната му дейност и неговата конкурентоспособност за изучавания от докторантката период, направени на основата на богата статистическа информация и резултати от собствено анкетно проучване.

9. Съществено значение за пълнотата на дисертационното изследване има оценката на влиянието на иновациите върху конкурентоспособността, за чието осъществяване е приложен анализ на зависимости, като са използвани методите на регресионния и корелационния анализ за установяване на връзката между двете явления и силата на проявлението ѝ, с което се доказва издигнатата теза, че иновациите имат съществено значение за повишаването на конкурентоспособността на предприятията от индустриалния сектор.

10. На основата на изследването и направените анализи и оценки са изведени някои проблеми и са формулирани насоки за насърчаване на иновационната активност на предприятията от индустриалния сектор, като предпоставка за повишаване на конкурентоспособността им. Обърнато е внимание на необходимостта от навлизането във високотехнологични и наукоемки производства и засилването на връзката между изследванията, образованието и иновациите, като условие за нарастване на иновационния потенциал и конкурентоспособността.

Приноси:

Докторантката е формулирала 4 приноса, които разкриват направеното в дисертационния труд. Те са точно определени и отразяват правилно постигнатите научни и приложни резултати.

Необходимо е да се отбележи, че разглежданият в дисертационния труд проблем за ролята на иновациите за повишаване на конкурентоспособността в индустриалния сектор е недостатъчно застъпен в научната литература, поради което може да се счита, че докторантката е допринесла със своя труд за теоретичното му изясняване и обогатяване и разкриване на практическите му аспекти.

Виктория Калайджиева е успяла да постигне поставените цел и задачи и да докаже издигнатата изследователска теза.

Дисертационният труд е самостоятелна разработка с висока научна стойност и практическа значимост. Поставеният в него проблем разкрива по-нататъшни възможности за задълбочаване на изследователската дейност.

IV. Публикации, свързани с дисертационния труд

Резултатите от свързаните с дисертационния труд проблеми са представени в публикации в специализирани научни издания, с което е осигурена необходимата публичност. Освен тях докторантката е представила и други две публикации, близки по съдържание до разработваната тема.

V. Автореферат и справка за приносите

Разработеният автореферат отговаря на изискванията и съответства точно на съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите отразява постиженията на докторантката.

VI. Критични бележки и препоръки

Към докторантката могат да бъдат отправени препоръки във връзка с бъдещата ѝ работа, както следва:

1. Да насочи усилията си към разработване на конкретна методика за изследване на връзката и влиянието на иновациите върху конкурентоспособността, като се има предвид липсата на такава в научната литература.
2. Да задълбочава своите изследвания по същия проблем с оглед на неговата многостранност и изключително голяма икономическа и обществена значимост.

VII. Заключение

В заключение считам, че представеният за защита дисертационен труд притежава необходимите научни качества и съответства на изискванията за присъждане на образователната и научна степен “доктор”.

Имайки предвид научните приноси, задълбочените изследвания, високото качество и научно-приложната значимост на дисертационния труд изразявам своето положително становище и **предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по докторска програма “Икономика и управление (индустрия)” към професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ на Виктория Павлова Калайджиева.**

9.07.2015 г.

Член на научното жури:

(проф. д-р Р. Мадгеров)